

Alte Drucke

**Van vier ver=||scheydene staten ende qua=||litaten der
Menschen.|| To weten/ der Opwassen=||der in die
Christelicke Wedergheboert/ der || ...**

Emden, 1583

VD16 ZV 27217

Von die Antichristens! den drien staet.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150152

Van die opghewassene
toelaten/prijlen syse daerom: verbiede sy se niet
oock: banne en excommuniceren niet oec die som-
mige deshaluen: Gerocmen sy sich niet oec van
Godlike openbaringen/en vā die erkenenis
Christi: beschryuen si niet oock alle anderē voor
Antichristen: schryuen sy van alle dese dinghen
niet oock groote heerlike boeken? Is A. S.
Goeck daerby vergheleken/ oock ander als een
A. b. Goeck (so het dan nae zijne opschrift vā ve-
len spottelick gendemt wort.) toe achten? Ende
ofwel die anderen groffelick sele en dwale/ seele
en dwaelst. A. S. oock niet: sal men sy daerom al-
le voor Antichriste beschryuen/ als sy doet? Ge-
lins niet/ so sy anders beter onderwelen zyn:
de/ berept zyn hare seelen en dwalingen af:
toestaen/ als nu voigents sal
bewelen werden.

Van die Antichristen: den drieden staet.

Antichristin zyn die Christum metten mont
bekenhen/maer metten herten en wercken
verloochenen: en niet tegenslaede alle haer doē
en laten/ leere en leuen/ Christi leere ende leuen
stracks toe weder en contrarie is/ effenwel goe-
de Christen willen zyn/ ende daeruoer oec ghe-
sien en gehalden willen welen mit teghenslaen
de oock sy derhaluen etlickemael Christelick en
goetlick/ met Gods woort tot afstand en beterin-
ghe vermaent werde/ en dat van vrome onstra-
felicke Christen/ sich effenwel niet alleē niet wil-
len laten onder wysen/ noch beteren/ maer daer
enbouen

enbauen noch moettwillich tegen alsulcke Christus-
telijcke vermaninge en onderwijnghe/sich we-
dersetten/ met leeren ende schuuen/ veruolgen
ende dooden. Dese zyn auerghegheuen in eenen
verkierden sinne / ende ben die rechte Antichri-
sten/voet die welcke men sich sal wachten.

Dese speciale/als ooc die gepremittierde gene-
rale beschijuinge der Antichriste vergelyct sich
en wort beweret met vele spoecken/en platen
der Schrift/als sondlinge Mat. 7. en 24. 2. Pe. 2.
Act. 20. 2. Cor. 11. 1. Joa. 2. en 4. Tit. 3. Phi. 3. 2. Tim.
3. en 4. Jac. 3. Apo. 16. Joa. 10. Rom. 1. 2. daer dese
affallige en moettwillige sondaers ooc genoemt
worden valsche Propheten/ en grijpende wiede
Woluen/valsche Meesters/valsche Broeders/
Antichristen/ Ketters/Bladen vanc crupre Chri-
sti/menschen va verdouen sinnen/ va sich selfs
halvende/meet liefhebbende haer wellusten da
Gode/gietigers/beroemers/houteerdige. wiede
hebbende een schijn der Godsalicheyt/maer zyn
kracht verlochende: Dese leraers die selfs in ver-
le felen/dieuen/moordenaers/onreine geester/
die in eenen verkierden sinne bin auergegeuen.
En dese Antichriste hebben een Hoofd ofte ouer-
ster/den die Schrift noempt een Antichrist/een
mensch der sonde/een kint der verderffenis/en
een Werlooser ofte Godlooser. 1. Joa. 2. 1. Tell. 2.
een beest/een valsche Propheet/Babylon en een
Moed der hoerderie/Apo. 13. 16. 17. 18. en Chri-
stus noet he ee gruwel o verwoeltinge. mat. 24.

En dewyl desen gruwel der verwoeltinge/en
di t kint der verderuinge(welck sich balt na afa-
steruen der Apostele in die 4. stede/inde tempel

Van die Anti-

Gods/ oft in der geloouigen herten settende/ en
hemseuen voer een Godt wtgheuende/ Christi
Gijck ende Geligie met zijne grouwelicke Tyran
nie/ wonderlike practycken en afgoderie/ gāts
heeft verdouen ende verwoest/ en daer wt een
Wereltlich ende Dupuellsch Gijck gemaect/ ten
laetsten opt hoochit ghecomen zynde/ ende met
Lucifer sich vanden God verheffende/ wederom
me ghestort/ verwoest/ ende gants wtgeroept/
daer tegen Christi Gijck wederomme opt heer
licht opgericht/ ende restauriert sal werden/ al
so dat alle Coningen der aerden/ die volheit der
heyden/ ofte alle heyden ende Joden sich epnt
lick daeronder sullen begeuen/ als men dan des
heydes deels veel heerlicher ende troostelycker
Prophecien heeft/ als Esai. 2. 13. 14. 60. Dan. 7. en
12. Eze. 3. Matt. 13. en 24. Luc. 19. Act. 3. 2. Thess. 2.
Rom. 11. Apoc. 12. 13. 15. 16. 17. 18. 20. 21. en die gant
se Schrift doer. So hebben nu derhaluen tot de
sen tyden/ sich vele geleerden ende ongeleerden
na lupt deser Prophecien onderstaen/ alsulc An
richristlich Gijck/ grouwel ende afgoderie to ver
stoeren ende wttoraden/ en vermeint daerdoer
Christi Gijck ende Geligie wederomme optorich
ten/ ende heeft also een peder daer af sich omme
tmeest beroemt/ ende voort na dat hy een beson
der meynunghe/ ende goerduncken gehadt/ sich
een besonder Geligie ende Gemeynte gemaect/
daeruan Soecken beschreuen ende daerin aller
anderer meyningen/ religien ende gemeinten/
als Antichristliche/ dupuellsche meyningen/ reli
gien en gemeynten bescholde/ ende een pder die
syne met die **H.** Schrift/ loe hy best gekonde/ be
schermt/

schermt/daer dan wel vele twilfge partjen en
 verscheydene Religie/maer weynich liefden en
 beteringe des Leuens wt is geuoicht. **Articulus**
M. S. liende en ingelycke wat puerich/ of balder
 wat eergierich en wetgierich wese/ heeft al-
 der deser tegenwoordiger Partjen/ meyninge/ lele
 en gemeynten ondersocht/ en haer Soecken ge-
 lesen/ omme oock een besondere volkomener 90
 ghemeynt aentorichten/ tot welcken eynde/ hy sag
 oock wat nyss ende besonders heft erdacht/ en-
 de dat selue ten laetsten mondelick ende schrifte
 lick betuycht/ ende beroemelyck voorgegeuen/ 103.
 namelick/ als soude hem Godt na die Ryckdom-
 me zijner onwisprekelyker genaden/ doer die o-
 penbaringe zijns lieue Soons/ en doer de salich-
 maekende erkenntenis Jesu Christi/ den grondt ge-
 ende oorspronck des Antichristelicken Rycks/ en-
 de aller valscher Propheeten te erkennen ghege-
 uen hebben/ ende doer dieselue openbaringe en-
 de erkenntnisse/ hem oock van den grondt ende
 oorspronck aller Antichristen/ oft van zyn aenge-
 boren verderf van Adam/ ende van zyn vleische-
 licken lusten ende wercken gheuyt/ gerepnycht/
 verlicht/ verloest/ ende wedergeboren hebben/
 ende als solden die vorige partjen alle Antichri-
 sten zyn/ omme datse niet oock also verlicht en-
 de wedergeboren ben/ Verhaluen hy se dan alle
 mettenanderē voer Antichristen/ en zyne mede-
 bekēners alleen voer die rechte wedergebozene
 Christen haldende/ ooc van dese zyne besondere
 nye meyninge een Soeck (als voergemelt) heft
 ges. en nu na sinen dooden in druc laten wtgaē.
Maer dese meyninge en beschryuinge/ so wel vā

Ma

vade

90

sag

en-

die

103.

Pa-

ge. 1.

Pa-

ge.

3.4.

Pa-

ge.

47.

Pa-

ge.

47.

Pa-

ge.

47.

Pa-

ge.

47.

Pa-

ge.

47.

Pa-

ge.

47.

Van die Antichristen

die Antichristē als vā die Christen (dwelc hi voere
een Gōdliche openbaringe en salichmakende er
kenntnis Christi beroemelic wtgeeft) mach nade
Schijft en na die analogie des geloofs/ noch in
eenē noch int and/ noch in zyne beschrijvinge vā
die Christelike wedgeboere (als bauen is beue
sen) noch vā die Antichristen (als nu bewesen sal
werden) niet bestaen/ schier effen so weinich als
die meyninge vā alle die anderē/ die hy voer An
tichristen beschrijft. Doch of hi hierin noch al be
staen moecht (wie niet.) Als mocht hi dānoch hē
seluen en die zijnen/ niet also alleē voer die rech
te wedergeborē Christen beroemelic wtgeue/ en
alle anderē verachtelic voer Antichristē beschrij
uen/ en haer doē voer een apilich nadoē verspot
ten/ en zyn eigen doen lauen/ sonē des een gelof
werdich teyken en beuel vā God (als alle heiligē
gedaen hebbē) touerthone. Dewyl hy auers des
niet heft gedaen/ noch doen cōnen/ effen so wep
nich als alle die anderē/ en dewyl hi ooc nē meer
eenen mōt en wijsheit gehat/ diemen niet kā we
dersprekē/ so Christus den sinen belaeft te geue.
Luc. 21. dā effen so wel als alle die anderē feelt en
dwaelt/ so beschrijft hyse alle tōrecht voer Anti
christen/ loopt en ordelt voer dē tijt, en so is men
ooc derhaluē niet schuldiger hem meer te volge
noch te gelouen/ dā den anderē/ of hi schoon voer
aen in zyn Soec set en voergeeft/ als dat hy niet
sich selfs/ maer Christi predike/ en dē hy niet vā
der Werlt/ maer vā God sy/ en spreke ic. Wāt dē
alles pretenderen die anderen ooc: salmēse daer
ōme alle volgen en gelouen? Sept niet Christus
(voertnemelick vā dese laetste tyden sprekende
Mat. 24.

pa.
ge. 1.

Mat. 24. Maar. 13.) datter veel valsche Propheten
 en valsche Christen sullen komen in sinen name
 seggende: Dat Christus hier en daer is/ en dat sy
 Christus zijn/ dat is/ dat sy Christen alle to recht
 erkennen/ prediken en leeren/ maer datmen voer
 sner tocoemst niet sal wtgaen noch gelouen?
 Doch oftmen wel A. S. en die and Partijen niet
 alle voer valsche Christen oft Antichristen solde
 willen noch doruen ordelen (als A. S. doet:) Wie
 solde nochtans bauen dese getrouwe vermanin
 ge en waerschoonvinge Christi/ voer desselue to
 coemst pemäts doruen raden om wttoegaen/ en
 sy alle to volgen en to gelouen? Mer vā alle ooc
 pemäts die den mont en die wijsh: heft/ diemen
 metter waerheyt niet solde mogen wedspreken?
 Mer vā allen die sich onderstaen die veruallene
 wtwendige gebruycken/ als Doop/ Nachtmael/
 Predickampt/ &c. wederaentorichten/ ende sich
 daeraf vā derseluer rechter verstat beroemen/
 ooc pemäts/ die een besond beroep en beuel van
 God can verthouen? Mer ooc pemäts van allen
 die daer kan gedoen die wtwendige veruallene
 wonderrepen en miraculen/ so Christus tot op
 bouwinge zijner Gemeenten effensowel heft in
 gesat en beualen/ en die Apostelen ooc effensowel
 hebben gebruyct (Marc. 16.) als alle die andere
 wtwendige veruallene ceremonien daerme nu
 tertyt alleen omme is twistende: Is hier het ee
 ne niet so wel Christi woort/ insettinge en beuel
 en der Apostolen gebruyck/ alst and? Ist een niet
 so nut ende noodich alst ander? heeftet ren niet
 so wel/ na die Prophecie Pauli 1. Cor. 13. opgeloo
 ret ende noch/ alst ander? Waeromme wilmen

Van die Antt-

dan nutertijt het eene wuwendige vant ander
 ſchepden/en in het eene meer als int ander/Go-
 des woort to niet maken ende reſcindieren: vāt
 eene ſich meer als vant ander beroemē: Daerōs
 me ſo be N. S. die ſo vol eygen oordels is/en ſich
 van ſo groore erkentenis Chriſti en verborgent
 heyden der Schuſt bauen alle anderen doſt be-
 roemen/immers hieraen en aen die dagelike er-
 faringe/en die gelegenheyt van den tegenwoor-
 digen tijt geſpoert hebben/als dat dat prediken
 van Chriſto alleen na luyt der Schuſturen/ſon-
 der beroep en beuel den Apoſtole nadoen/ ende
 ſich oock van die rechte erkentenis der and wu-
 wendiger/veruallener/Apoſtolischer gebuyc-
 ken alleenlic beroemen/omme anderen alſo an-
 ſich to trecken/ende een gemeinte vergaderen/
 nochtertijt vergeefs en ydel is/ende ooc bliuen
 wort/ſoe lange den voergemelten grouwel der
 verwoeſtinge die H. ſtede ſal inhebben/ende in
 Gods Tempel ſal ſitten/en dat Godt ōme onſer
 ſonden wille ſal tolaten/dat ſynen Tempel mit
 deſen growel en roock veruult ſy. Want ſo lage
 en mach daer Niemants ingaen/Apo. 15. ſo lage
 wock doer Gods rechtuerdige tolatinge/die Co-
 ningen der aerden met die hoere vā Sabel ſul-
 len boelieren/ende haer grouwelicke afgoderie
 voerſtaen/en tegen die Hepligen/ die het Lame
 volgen/ſullen ſtrijden/en dieſelue auerwinnen
 (als ſe nochtertijt doen/en doen werden tot dat
 na die Prophecie Joānis/ 12 60 dagen/maer na
 die Prophecie Danielis 12 90 en 1 335. dme wer-
 den 3jn. Apoc. 12. Dan. 12.) ſo mach men ſonō des
 heets Hjetepken noch koopen noch verkopen/
 noch des Herē gelt op die wiſſelbāc wtdoē/dz is

Pa-
ge. 1.

Pa-
ge 6.
7.8.

predikē/ en wtwendige gemenste vergaderen/ dā
 so lāge moet die Kercke Christi voer des Antichri-
 stes tyrānie in die woestijn vliedē. dā. 7. Apo. 12. 13.
 en 17. Welshaluē het eenē sottē puer is/ sich des pt-
 wes sonō Gods explessen/ en specialen beuel en be-
 roep to hebben/ willen onbstaen. Die rechte wed-
 geborene Christi/ die hier en daer in der werlt ver-
 stropt zijn/ halden sich stille en Godt gelaten/ ver-
 wachtende/ en met aller Verduuldichz hapende op
 die heerliche belofstems/ als dat die Here doer die
 claerh; zijn tokompt/ ooc die Coningē der aerde
 sal verlichtē en eenen anderen sinne geuen/ als d; z
 se die hoere sullen haten/ en haer vleesch mit vuur
 verbrāden/ dieselue doer den adem siner Lippē to
 niet makende/ en desen Growel en roock doer die
 claerh; siner tokompt verdiguende. Apo. 15. 17. en
 18. 2. Tess. 2. Wāneer auers sulcx geschiedē wort/ en
 die eygentliche bestempte tyt vā der vouig. volco-
 mener wedopbowinge der Kercken/ dat is alleen
 God bekennt/ en so daer pemaets is/ den Godt sulcx
 veropenbaert. Men list wel in Apocalyp; en Da-
 niele (als voersept) vā 1260. 1290. en 1335 dagen
 dā die en zijn sonō Godlike openbaringe n; wtro-
 rekenē. Daerōme dā die nye Prophetē die voer de-
 ser tyt gewest ben/ op dese dagen n; so hart gelet/
 dā meer hare vermoedingē en cōiecturē hebbē ge-
 hat/ op die Bablonische geuāckenis (die 70. Jare
 geduert heft) en op d; Christus spiekt: dat het Euā-
 geliū geprediet sal werdē tot een getuychnis allen
 Ihepdē/ en daerwt (als ooc wt dē loop des hemels/
 welc doch na het getuychnis der Sibyl. lib. 3. vals
 en pdel is/ to wetē sonō godlike openbaringe) ge-
 prophetiert en geprognosticiert hebben/ als solde

Van die Antt.

die volkomene Restitutie der verwoester Here-
ken Christi geschieden 70. Jaer/ Na dat die vori-
ge laetste predicatie des Euangelij wederomme
waer aengegaen. Nu sal dese Predicatie (als die
sommige tot desen tyden segghen) werōme zyn
begonen An. 1518. en daervā afgerēkent tot op
Jaer. 1588. maect uit 70. Jaer. Daerut sy dan
vypelick doruen sluyten/ dat alsoā enter dat An-
tichristliche wyck/ of die werelt sal vergaen/ alle
gierende daer to dese riemkens:

Dat Jaer tachtentich acht/

Dat ist dat ick berracht:

Gaet dan die Wereldt niet onder/

Soe ghelshien doch groote Wonder:

Nemelick des Antichristlichen wyck wtradinge
en deuastatie/ en volcomene restauratie vāt rye
Christi. Maer die sommige Ryē Propheten tot
desen tyden hebben haer vermoedinge gehad/
en rekeninge gemaect alleen op die voorl. dagē/
verstaende Jaren voer dagē/ prophetilcher wy-
se. Num. 14. Ezech. 4. Dan. 9. en hebben begonen
eerst aftorekenen vā An. 200. welke twee hōdt
Jaren gedaen tot die voorl. 1335. Jaerdagē Da-
nielis/ komē wt opt Jaer 68. Herē 1535. In welc-
ken Jaer sich dese vallsche Propheten woder din-
gen onderstoden/ en voergaen vā den Jaer en
die tyt der restitutie/ dā het is den armē verdol-
den minschē selfs geweest d; Jaer haerō destruc-
tien. Verhaluen dā sommige anderen dese Jaer
dagen eerst hebben begōft aftorekenen van An.
313. en daer die 1260. Jaerdagen Joānis/ en die
1290. en 1335. Danielis verscheydentlick byge-
voecht en bygetalt/ (die dā eerst opt Jaer 1573.
daerna

daerna opt Jaer 1590. en ten leste opt Jaer 1648
 Jaer wtlopen voergeuede als solde die veruoe
 stinge der Kercke alleenling zijn geschiet/ en dz
 daerō derseluer wedopbouwinge ooc also alleē
 stinge werde geschie/ en dz tot de volcomene ver
 lossinge en restitutie to/te weten/totten voorz.
 Jaer 1648. of so sommige willen tot het 1635. Jaer.
 Maer dit zijn alto mael niet/da wat pde vermoe
 dingen en coiecturen der minschen/die n; meer
 geloofs is to te schijuen/dā sooeel men beleuen
 de/siet/en den tijt selfs daervā leeren wort. Tis
 wel die waerheit/ en men moet ooc bekenne/so
 vern men die heerliche prophete/en die Opēba
 ringe Joānis vandie Restitutie des Rijcx Christi
 niet opentlic wil verlochenē/dz dieselue noch n;
 zijn veruult/noch vollenbracht.en daerom noch
 sullen en moeten vollenbracht werde/ maer op
 wat tijt sulcx eygentlic sal geschien/ daer en be
 kōmeren sich die rechte Christen niet mit/dz be
 uelen sp God/die zyne beloeften n; en verteret/
 by wien dupsent Jaer is als eenen dach/en eenē
 dach als Dupsent Jaer. Verhaluen laten se sich
 daeraen genoegē/datse voer warachtich wete
 dat dat dupuels Antichristlich Rijck (daer onō sp
 sich moeten lyden en myden)n; altyt sal dueren
 dā dat het Rijck Christi noch alhier op deser eer
 den opt heerlic is to verwachte/en datse daer
 sekerlic toegehoren. Midlerwyle auers wachtē
 se sich voer dese Babilonische hoer/en voer ha
 re hoerderp ende Afgoderie/daer met sp niet vā
 haer verlept en werden/ oock waerschouwen se
 waer sp konnen of mogen/mit schijuen en ver
 manen anderē daervoer/gelyc dzselue Christus

gebiet en die liefde erfordert. Matt. 7. ende 24.
 Apoc. 18. Maer dat se sich also (als A. S. doet) vā
 grote openbaringe solden beroemen/en alle an
 deren verachtelic voer Antichristen beschryuen
 omme anderen also an sich to trecken/sond des
 een Godtlich beuel en beroep to hebben/ dat en
 is haer wyse niet: Datselue (seit men) is meer ee-
 ner Dotten puer/eergiericheyt ende werck des
 Vleyschs/als een werck des Geests/der liefden
 en der gelatenheyt. En souel sy hier tot een kor-
 te erinneringe/van dat A. S. gelyck ooc alle die
 anderen/onberoepen/en voer den tyt/of tyden
 der Aestitutie (so se Petrus noemt. Act. 3.) ende
 voer den tyt des ogfts en ordels (so het Christus
 en Paulus noemen. Matt. 13. 1. Cor. 4.) sich selfs
 in des Heren Ogft en ordel indringende/en alle
 anderen voer Antichristen beschryuende/swaer-
 lich geseelt ende gedwaelt heeft. Voer eerst int
 gemeyn gesept/volcht nu wyders van syne par-
 ticuliere felen/ende dwalinghen.

A. S. willende beweren/ dat die Partijen tot
 desen tyden in Religionlaeck twistende/altoela-
 men Antichristen/valsche propheten ende Ker-
 ters zyn/rompt eerst voort en doet sich beroepē
 op een Godtelicke openbaringe/daerna deyt hy
 die Antichristen in twee deelen/en stelt op een
 peder etliche besodere wt zyn selfs hooft erdich
 te lanck temige beschryuingen der Antichristen
 daeruan dit cortelick het effect is als dat sy alto-
 samen Antichristen ende valsche prophete zyn/
 omme datse Christen willen wesen/en sich daer
 voer wegheuen / eer se Godt doer die Openba-
 ringe ende Erkentnis Christi/van haer onreyn-
 hert/

Pag

3. 4.

Pag

10. 11

Pag

47.

hert/hoose neyginghen ende sonderlike lusten
(welcke hy dat aengeborene verderf van Adam
sept to wesen) warachtich ende volkomelick ge-
vryt/verloest ende weder ghebooren heeft.

pag

54.

ende

allēt

hal-

uen.

Maer dese beschrijvinge is niet alleen schifte-
loos/wāt men nergēs geen plaetsen in dē schifftē
vint/daer men een sulcke beschrijvinge der An-
tichristen wt solde mogen maken en formieren:
maer strydt oock opentlick tegen die Schifftē/als
daer S. Petrus in die voeraengerogene plaetse
van die valsche Meesters ofte Antichristen spre-
ket/ seyt hy niet dat se daerōme Antichristē sijn/
omme dat se niet doer Christus verlost en we-
dergebooren sijn/maer ōme dat se haren Heren/
die se vry gekocht en verlost heeft (to weten/ vā
haer sonderlike lusten/en vā den dienst ende ey-
gendōme des Duyuels) versaken/2. Pet. 2. Daer
benelken strydt dese beschrijvinge tegē die spioec-
ken der Schifftē/als daer die Propheet seyt: Dat
een veder in zyn eygen ende niet in vreemde ge-
rechticheyt/schult ende sonde leue offte sterue/
Ezech. 18. Item daer Paulus seyt: Gelyck se in A-
dam alle steruen/also sullen se in Christo alle we-
der leuendich werden/1 Cor. 15. Dorc ist een gāts
ongeschiede en absurde beschrijvinge/ wāt daer-
wt dese twee grote ongeschiedhepde volgen/ als
dat de Apostolen Christi voer den pīngsterdach
Antichristē moeten sijn geweest/ als bāuen bewe-
sen/ende dat Godt en niet de menschen een oor-
saec sijn/ dat se Antichristē ben. Wāt na die N. S.
schrijven/ sijn se Antichristen/ ōme dat haer God
sulcke Openbaringe en erkenenis Christi/ daer

doo3

Van die Antichristen

Door sy verlicht/ en vā den oorsprong aller Antichristen/ of vānt aengeborene verderff van Adā mochten verlost werden/ niet laet wederuare/ en also volcht nootwendich/ dat God/ en niet sy die schult heeft datse Antichristen ben diewyl hi se niet van haer aengebooren verderff van Adā dat is/ van vreemde schult en verlost. Maer is dit niet opentlick tegen die voorigenoemde en ooc tegen die gantse h. schrift? Zeit God niet by den Propheet Ezechiel wdrukelic / dat een yeder zyn eygen en geen vreemde schult/ noch dz kint sal draghen zyns Vaders misdadaet? seyt hy oock niet by denseluen Propheet/ dat hy niet en wil den doot des sondaers / maer dat hy sich bekeere en leue? Seggen ooc niet Petrus en Paulus/ dat Godt niet en wil/ dat yemants verloorē gae/ maer dat gelijc sy in Adā alle sondigen ende steruen/ sich also alle bekierē/ tot erkētenis der waerheyt comen/ in Christo weder leuedich en salich werde? Als auers A. S. nu leert en schryft (als hy allenthaluen doet.) dat die twistige partijen tot desen tyden altoesamē Antichristē zyn om dat sy Godt van haer aengheboorene blyntheyt/ afgoderie en verderff van Adam niet verlicht noch verlost heeft / wederspreect hy dan niet also leerende opentlie alle dese clare sproecken der h. Schrift? Leert hy dan also schryuende niet/ aat het kint zyns Vaders misdadaet / en vreemde schult moet dragen? En maect hi niet also opentlick God tot een oorsaec van alle Antichristen? Als hy ooc schryft/ dattet altoesamen Antichristen zyn die niet waerachtich van haer sondelicke lusten zyn gevryt/ verlost en wedergebooren

gebozen: maecte hy dan niet die swargeloouige
 Christen/ en die Apostolen voor den Pingster-
 dath/ (als bouen bewesen) tot Antichriste? Die
 in alsulke groote ongeschickheiden valt **M. S.**
 nootwendich/om dat hi dē bauēgemelde schrift
 merigen onderscheyt niet wil toelaten/ en alsoo
 opentlick strygt hy tegen alle dese schriftuerliche
 gerupchnisse/om dat hi dieselue verachtlic voor
 hygaende/wat nieuws ende besonders wt zyn ey-
 hooft erdach en gefantizeert/heeft willen voort
 brengē en sich daeraf/als vā een besondere God-
 liche openbaringe ende erkennenis Christi/heft **pā**
 willen beroemen/ia van een sulke openbarin- **ge. 3.**
 ge en erkēnis daerdoor ooc die **H. Schrift** selfs **en 4.**
 is beschreuen. **O** stolte beroemingē? **O** schrike-
 lic sonde? Want ist niet een schrickelike son-
 de/dat men Godt van ein alsulke ongeschicke
 valsche en van selfs na zyn eyghen vleyschelicke
 affecten bedachte leere/sal eē autheur make? en
 dat men dieselue niet alleen bauen aller ander
 menschen geschriftten/maer oock bauen die **H.**
 schrift selfs also stoltelic en beroemelic sal voor
 dringen. **O**f auers die Schrift wel vermelt/dac
 al e menschen in Adam sondigen en steruen (of
 dat hy na **M. S.** seggen/voor haere verlichtinge
 in haer angeborene blindheyt/afgoderie en vles-
 schelicke lusten stekē/diwelc men gestant dort.)
 So en is doch sulcks na zijne meyninghe gants
 niet toetuerstaen van die Antichriste en valsche
 propheten/Want dieselue zyn na dat voorschi-
 uen gerupchnis Pauli/wederom in Christo le-
 uendich gemaect/en nae dat vooruerhaelde ge-
 ruichnis Petri wederom eenmael vū ghecocht/te
 wetsen

metē/ind geloue en hapeninge/ dan zyn weder
afuallich en verworpeijck worden/haren hee-
ren verlaecken: Maer dat moet verstaen werde
van die Onchristen/die noch in hare blintheit
en verderf strecken/ dan daer af tot eeniger tijdt
door die aangebodene genade Gods/so sy dieselue
niet moetwillens en versumpen(dwelc alle die
Antichristen doen) ongetwijgelt verlost ende ge-
wipt sullen werden/ als bouen bewesen en hier
na verner bewesen sal werde. Daerom en mach
A. S. niet dese zijne besondere openbaringe ofte
prophetic ende beschijuinge aller Antichristen
als niet een schriftteloose/ ia tegen die schrift en
tegen tgheloue stryden de prophetic, en absurde
beschijuinghe/ niet probieren noch bestaen.

Doch oft dese beschijuinge desfalls noch al be-
staen moecht (als neen) so en moechten nochtā
effenwel alle die voorz. Twistende Partijen/der
dwalingen en sonden haluē/niet also slecht son-
der onderscheit voer Antichristē besz. werden. Wāt
vele daer onz zyn/doe vā die gene/die het sweert
gebruycken tegen hare vianden en wedersprekers
(geswegen die des niet en doen) die effenwel geē
Antichristen/maer en ther Onchristē/ ofte swa-
gelouige vleyschelicke Christen/en den Apostelē
voor den Dingsterdach gelyc zyn. Tis wel waer
dat onder alle wercken des vleyschs en sonden/
niet den sweerde slaen en dooden die grootste en
schrikelicste sonde is/maer daer en volcht noch
rans niet wt/dat se alle die metten sweerde slaē/
en dooden/daeromē effen Antichristē zyn. Want
het kan wesen/dat sulcx wt geen Antichristische
moetwillige boosheyt en haet tegen Christum/
maet

maer wt onwetenheyt Christi/ wt onuerstāt der
 Schijft/ en wt eenen onuerstandighen puer ge-
 schiet/ gelijck men hier en daer in den Euāgelio
 vint gelij. niet alleen van die Heydensche ongelo-
 uige Quericheyt/ die Christum veruolgen/ ende
 effenwel gene Antichristen/ maer Onchristē sijn
 die Christum gants niet en kennen/ daerūā hier
 na wort volgen: dan oock vanden Apostelē voor
 den pingsherdach/ doense wt onuerstant en on-
 wetenheyt die van Samarien/ der verslaechter
 herbergen haluen/ met het vuyt vanden hemel
 wolden ver sinden. Item van Petro/ die wt on-
 uerstant metten sweerde sloech/ en verwonden/
 daertoe oock van die swargeloouige/ daer Chri-
 stus in een gelijckenis af spreekt/ die dat oncruyt
 voor den tijt des Oogts wolden wiradē. Maer
 gelijck dese haer onwetenheyt haluen sijn weer-
 dich geweest/ stracx van Christo onderwisen to-
 werden/ also ben oock die gene die nu ter tijt wt
 gelijcken onuerstant en onwetenheyt sondigen:
 Ende gelijck die Apostelen sich terstont in haer
 onuerstant goetwillich hebben laten onderrich-
 ten/ ende daer omme gene Antichristen sijn geweest
 noch daer voor van Christo werden gescholden:
 also en sijn het oock nutertijt geen Antichristen/
 noch moghen daer uoer gescholden werden (als
 A. S. doet) die sich in gelijcke hare onwetenheyt
 terstont goetwillich van die rechte Christen
 laten onderrichten/ alster veele sonder Twiuel
 doen.

Hieromme en mach A. S. alle die discorderen-
 de Partijen nu ter tijdt niet alsoo lichtueerdich/
 ende verachtelijck/ sonder wtneeminghe/ voer
 Anti-

Antichristen en valsche Propheten beschrijven/
ten weer dan hy wolde die Apostolen voor den
Pangsterdach, oock mede oder zyne beschrijvinge
der Antichristen begrepen hebben. Wil hy a-
uers ende weet hy die Apostelen hier in soo gro-
ten schickelicken sonde, met zyne vermynte o-
werende selen, (als voorischreuen) toe ontschul-
digen, en van dese zyne beschrijvinge toe expp-
ren: hoe veel toe meer behoort hy dan sulcks te
doen tot desen tyden, in geringere sonden ende
sondaren?

Hy om noch een weinich breyder toe verclā-
ren en daertoedoen, dat A. B. beschrijvinge der
Antichristen niet bestaen en mach, dā gāts ver-
werwelick is, seght men verner, dat dieselue
behaluen datse ongeschickt, en tegen die schrifte
(als voorischreuen) stryde is, daertoe ooc gāts
onbescheden spottelick en ergetlick is. Want
nademael hyse alle voor Antichristen beschryft
ende haer alleen spottelick verwerpt dat sy alle
Antichristen zyn, en dat alle haer toe eē apilich
naedoen is en dat sy toeuergerke die H. Schrifte
lesen, haer leuen daernae richten, deshaluē pue-
ren, ia dat sy haer niet nūt en is, om datse door
die openbaringe en Erkenntnis Christi van ver-
derf van Adam of van haer sondelicke lustē niet
gebrjyt noch verlooft zyn, sonder eenige andere
oorlaeck der Antichristen toeuermelden, en son-
der eenich middel ofte manier om verlooft toe
mogen werden, oock met eener sillaben tot lee-
ringe en sichtiginge daerby aentoetrecken, dan
alles also op Adam en op God toedringen, ende
daerop alleen laten staē, gelyc of die Antichristē
door

Pa.
ge.
47.
Pa.
ge.
49.

door Adams en vreemde schulde/ ende niet door
haer selfs schulden Antichristē weren/ ende wel
geern Christen solden zijn/ en omme der schriftte
puerende/ sich daertoe wel benestichden/ dan
dat Godt door die openbaringe ende erkentenis
Christi/ haer die ghenade niet laet wederuaren/
datse Christen moechten werden/ ende daerōme
Antichristen moesten zijn: So is pimmers sulcke
schampere beschryuinge. een ongeschute/ onbe-
schepdene/ ergerlike ende verwerpelike leerin-
ge. Ja wanneer men van Antichristische verdoe-
melicke dwalingen wil spreken (als A. S. alhier
doet) so is dit vry een verdoemelycke dwalinge/
niet min als eenige dwalinge van die ghene/ die
hy voer Antichristen beschryfft/ also dat hy haer
hier die handt wel mochte gheuen/ ende na den
Dyrock Christi met dieselue maet weder inge-
meten werden/ hoewel men anders voer den tijt
niet en behoort to oordelen/ Matth. 7. 1. Cor. 4.

Laetstelick is dese A. S. beschryuinge der An-
tichristen/ gants onnut ende onnoodich. Want
in die voeraenghetogene plaetsen der Schrift/
werden die Antichristen ende valsche Prophetē
soo claerlick besz. ende met haer roleuren afghe-
maelt/ datmen hiertoe geen claerder noch eygē-
like beschryuinghe solde mogen wenschen/ als
daer Christus spreckt: Wacht v voer die valsche
Propheten die in Schaepscleederē tot v comen/
Want inwendich zijn se grēpende Wolsuen/ aen
hare vruchten sult ghysse kennen/ &c. Matth. 7.
Ende Paulus daer hy van de Antichrist ende sij-
nen aenhanck prophetiert/ sendt: dat hy in Gods

C

Tempel

Van die Antichrist

Tempel sal sitten / ende sich bauen Godt sal ver-
heuen / Ende dat Godt desen verderuer van zyn
Rijck / Ende sulcke sware dwalingen wort schie-
ken auer die Werelt / omme dat se die Waerheyt
niet geloofd hebben / sc. 2. Tess. 2. (Merck omme
dat se die waerheyt niet geloofd hebbē / ende niet
als N. S. vermeyntlich schryft / omme der oorsa-
ken wille dat se van Godt door die openbaringe
zyns Soons vant verderf van Adā niet verloest
en zyn) daeromme oec Petrus (als voergemelt)
vande Antichristen ende valsche Propheten pro-
phetierende / seyt: dat se Christum haren Heeren
die se eenmael vrygekocht heeft (to weten / van-
den dienst ende eygendom des Duyuels / en vane
verderf van Adam) wederom werden versaken
2. Pet. 2. Item Ioannes seyd opentlick van den
Antichrist ende die Antichristē / als dat se die we-
relt bauen Godt ende zyn woort worden bemin-
nen / ende witten Apostelen selfs worden wtgaen
sc. 1. Ioan. 2. ende. 4. Oock voerseyt Paulus den
Doerstanders ende Aldersten der Gemeintē van
Epheso / dat stracx nae synen afscheydt wt haer
selfs solden opstaen wreede Woluen / die de rud-
de Christi niet solden verschoonen / ende die ver-
kierde dingen worden spreken / omme die Disci-
pulen aen sich to treckē / ende sich aenhengich to
maken / Act. 20. 30. Zyn nu dese waerschouvin-
ghen ende beschrijvingen Christi ende der Apo-
stolen van die Antichristē / ende derseluer gront
ende oorspronck / niet so clarr ende openbaer als
den hellen middach selfs; Ist derhaluen niet een
onnut / onnoodich / ydel ende spottelic dinck dat
N. S. daerenbauen noch een besondere beschrij-
uinge /

uwinghe/sonder Schrift/Na opentlick teghen die
 Schrift/wt zyn egen hooft erdacht ende fanta-
 siert/voer een Godtliche openbaringhe also be- Pag
 roemelick heeft wtgegeuen: Moet een openba- 3.4.
 ringe offte Prophecie niet ten weynichste na die
 Analogie des geloofs (als Paulus leert/ Roma.
 12.) gericht/ende der gelouen gelickmatich zyn?
 Wat gelickmaricheyt auers des geloouens ist/
 dat men Godt tot een oorlaeck van die Antichri-
 sten/ ende vā verseluer verdoemelicker dwalin-
 gen maeckt/ ende dat hy een kindt zyns Vaders
 missebaet laet dragen/ende omme vremder son-
 den wille verdoemt/als nu opentlick beuelsen/
 dat wt dese beschryuinghe onwederspreekelyck
 volcht? Waer salmen dan dit anders voer moe-
 gen halben/als voer een ydele fantasie ende ver-
 kierde onnutte ende absurde beschryuinge? Sal
 dan A. S. niet dese verkierde beschryuinge (daer
 niet hy oock als Paulus vande Antichristē seyt:
 so voergemelt/ Discipulē heeft willen afrekenen
 ende aen sich locken) oock anders dan verkierde
 Discipulen conuen ghemaken? Daeromme laet
 sich niemants doer dese verkierde leer/ oft se
 schoon niet chienmael meer schynheplic-
 hepts vermengt were/veruoeren.

Van die Onchristē. Den vierden ende laetsten staet der Menschen.

De Christen zyn alle ongheloouige Men-
 schen/die van Christo niet en weten. Des
 se in Adam gestoruen en verdoouen zyn-
 de/ende een verblent/verstoot steenen hert heb-
 ben.